

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/324/2021
Identifikačné číslo spisu:	8116211324
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8116211324.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. Y. L., spotrebné družstvo, Prešov, W., IČO: E. E., zastúpeného advokátskou kanceláriou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA VALO & PARTNERS s.r.o., Prešov, Konštantínova 3, IČO: 36 868 434, proti žalovanej C. I., I. č. XXX, IČO:., zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Reblánom, S. XXX, o určenie neplatnosti zrušenia dohody o urovnaní, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9C/189/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 9. januára 2020 sp. zn. 6Co/127/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neplatnosti dovolania sa neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 586 ods. 1 druhá veta v spojení s § 49a Občianskeho zákonníka listom z 23. mája 2016 vykonané žalovanou, ktoré bolo doručené žalobkyni 25. mája 2016 (č.l. 1 spisu). Podaním doručeným súdu prvej inštancie z 20. júna 2016 žalobca požadoval určiť, že právny vzťah z dohody o urovnaní z 24. júna 2013 uzavretej medzi žalobcom a žalovanou trvá (viď č.l. 41 spisu).

1.1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. júna 2018 č. k. 9C/189/2016-75 určil, že právo žalobcu na úroky z omeškania tak ako vyplýva z Dohody o urovnaní uzavretej so žalovanou dňa 24. júna 2013 (ďalej aj „Dohoda o urovnaní“) je dané a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov.

1.2. V prejednávanej veci mal súd prvej inštancie za to, že naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) OSP (resp. § 137 písm. c) CSP) na požadovanom určení je daný. Uvedené odôvodnil tým, že: "Aj v prípade, keď možno žalovať na splnenie povinnosti, môže byť naliehavý právny záujem na určení daný vtedy, ak sa tým vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy medzi účastníkmi a predídze sa tak prípadným ďalším žalobám o plnenie alebo ak žaloba o splnenie povinnosti nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah alebo dosah sporného právneho vzťahu alebo práva." Okresný súd Prešov ako aj Krajský súd v Prešove (vo veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8Cb/71/2014) sa Dohodou o urovnaní

síce zaoberali a vyhodnotili ju ako platný právny úkon, ako však Krajský súd v Prešove výslovne uviedol, nezaoberal sa odstúpením od tejto Dohody, keďže išlo o „novotu“ v odvolacom konaní neuplatniteľnú. Vzhľadom na vyjadrenie žalovanej zo 6. marca 2018 (č. I. XX spisu) o tom, že nad zaplatenú sumu úrokov z omeškania ďalšiu pohľadávku v zmysle Dohody o urovnaní neuznáva, a to napriek právoplatnosti rozsudku vo veci sp. zn. 8Cb/71/2014 má súd za to, že právoplatný výrok rozsudku v teraz prejednávanej veci odstráni stav právnej neistoty a bude viesť žalovanú (aj vzhľadom na ušetrenie nákladov, ktoré by vznikli konaním o plnenie) k dobrovoľnému plneniu jeho záväzku plynúceho z Dohody o urovnaní.

1.3. K samotnému predmetu sporu súd prvej inštancie uviedol, že výklad sporného výroku rozsudku (Okresného súdu Prešov zo 4. júna 2012 č.k. 16C/299/2007-254 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2013 sp. zn. 10Co/97/2012) zo strany žalovanej považuje za špekulatívny, poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej aj „NS ČR“) sp. zn. 20Cdo/1119/2004 za situácie materiálnej vykonateľnosti rozhodnutia vychádzajúc z toho, že výrok rozhodnutia je možné vykladať v súvislosti s jeho odôvodnením skonštatoval, že je zrejmé, že nejde o 11% úrok z omeškania ale o 11% ročný úrok z omeškania. To, že nejde o jednorazový úrok vyplýva priamo z formulácie od 30.04.2004 do zaplatenia, kde pri výklade žalovanej by išlo o formuláciu zbytočnú ako aj z toho, že § 3 ods.1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. odkazuje na základnú úrokovú sadzbu M., ktorá sa stanovuje na ročnej báze.

1.4. Pokiaľ ide o samotnú podstatu Dohody o urovnaní, súd prvej inštancie poukázal na konštantnú judikatúru (i rozhodnutia NS ČR sp. zn. 33Cdo/4413/2007, sp. zn. 23Cdo/1786/2010, sp. zn. 23Cdo/1902/2009, sp. zn. 23Cdo/2957/2010). Presne v intenciách vyššie citovaných rozhodnutí je aj žalovanou predložené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolený súd“ alebo „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) sp. zn. 3MCdo/13/2009, kde formulácia: „Spornosťou práva v zmysle § 585 ods.1 Občianskeho zákonníka sa nemienia súdne spory ...“ vyjadruje iba to (ako to vyplýva z ďalšej časti rozhodnutia), že spornosť medzi účastníkmi právneho úkonu nemusí byť kvalifikovaná, t.j. taká, ktorá viedla až k súdnemu konaniu. Môže ísť o pochybnosť subjektívnu, ktorej príčinou môže byť aj omyl. I judikovaná pohľadávka môže byť sporná a môže byť predmetom dohody o urovnaní.

1.5. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na závery rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/192/2008. Na základe vyššie citovaných záverov súdnej praxe, považuje súd prvej inštancie dovolanie sa neplatnosti žalovanej Dohody o urovnaní pre tvrdený omyl za právne irelevantné. V Dohode o urovnaní je totiž zreteľne v jej Článku II. ods. 2 uvedené, že úrok z omeškania je na ročnej báze (arg. p.a.), úrok z omeškania je viazaný na časové obdobie (arg. od 30.04.2004 do 15.04.2013), úrok z omeškania už za čas uvedený v bode 2. má výšku 45 797 eur, čo zjavne presahuje 11% zo sumy 46 471,48 eura ako jednorazový úrok tvrdený žalovanou, a teda prečítaním tejto Dohody o urovnaní sa žalovaná nemohla dostať do žiadneho omylu, ohľadom záväzku, ktorý má podľa nej plniť. V prejednávanej veci bolo zrejmé, že žalobca sa domáha určenia, že záväzok žalovanej z Dohody o urovnaní trvá, preto súd inými slovami ako bol formálne navrhnutý petit rozsudku, žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 9. januára 2020 sp. zn. 6Co/127/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku III., odmietol odvolanie žalovanej proti výroku III. rozsudku súdu prvej inštancie a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej v rozsahu 100 %.

2.1. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. K prvej odvolacej námietke, že vo veci neexistoval u žalobcu naliehavý právny záujem odvolací súd uvádza, že v danom prípade pohľadávka, o ktorej bolo rozhodnuté právoplatným súdnym rozhodnutím, je zjavne medzi stranami naďalej sporná. Z tohto dôvodu bolo potrebné vytvoriť pevný právny základ pre právne vzťahy medzi zmluvnými účastníkmi a týmto spôsobom predísť ďalším žalobám o plnenie, resp. o vydanie bezdôvodného obohatenia. Z postoja žalovanej je totiž zrejmé, že ani po vydaní rozhodnutia Okresného súdu Prešov z 26. apríla 2016 č. k. 8Cb/71/2014 - 82 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove z 15. novembra 2017 č. k. 6Cob/57/2016 - 136, naďalej neuznáva žalovaný nárok žalobcu na úroky z omeškania ako úroky z omeškania určené ročne a nie jednorazovo. Tento svoj postoj žalovaná okrem iného vyjadrila aj v samotnom podanom odvolaní kde uvádza, že dohodou o urovnaní žalovanej nevznikla povinnosť plniť niečo iné, než bola zaviazaná vykonateľnými rozhodnutiami súdov, a že si všetky splatné a vykonateľné záväzky žalovaná voči

žalobcovi riadne a dobrovoľne splnila už v minulosti. Aj z tohto postoja žalovanej a žalobcu v tomto konaní podľa odvolacieho súdu možno vyvodíť potrebu vytvoriť pevný právny základ pre právne vzťahy sporových strán.

2.2. V druhej odvolacej námietke žalovaná uviedla, že súd prvej inštancie neprihliadal na Krajským súdom v Prešove zamietnutie opravy výroku rozsudku súdu prvej inštancie, majúci na mysli rozhodnutie Krajského súdu Prešov z 31. mája 2015 č.k. 7Co/344/2014-462. Táto námietka aj vo svetle uzavretej dohody o urovnaní medzi zmluvnými stranami stráca akékoľvek opodstatnenie a zároveň možno konštatovať, že predmetné rozhodnutie Krajského súdu v Prešove nemožno vykladať takým spôsobom, že žalobcovi voči žalovanej patrí iba jednorazový úrok z omeškania a nie úrok z omeškania stanovený ročne. S týmto procesným právnym názorom prezentovaným súdom prvej inštancie sa odvolací súd plne stotožňuje, a to aj v kontexte tej skutočnosti, že súd prvej inštancie už v predchádzajúcich rozhodnutiach v rámci ich odôvodnenia poukazoval na ust. § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., pričom toto nariadenie vlády odkazuje na základnú úrokovú sadzbu, ktorá sa jednoznačne stanovuje na ročnej báze.

2.3. Treťou odvolacou námietkou žalovanej bola skutočnosť, že neexistuje právna možnosť upravenia judikovanej pohľadávky prostredníctvom dohody o urovnaní. Tu odvolací súd uvádza, že sa plne stotožňuje s názorom prezentovaným v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23Cdo/2957/2010. Spornosťou práva sa v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka v rámci dohody o urovnaní nemyslia súdne spory, vyjadruje sa tým samotná spornosť medzi účastníkmi právneho úkonu. I judikovaná pohľadávka môže byť sporná a môže byť predmetom dohody o urovnaní.

2.4. Štvrtá odvolacia námietka žalovanej spočívala v nesprávnom posúdení platnosti dohody o urovnaní, a to z toho dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil ospravedlniteľnosť, resp. oprávnenosť omylu u žalovanej. Podľa názoru žalovanej predmetná Dohoda o urovnaní jednoznačne nadväzovala na obsah právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Prešov sp. n. 16C/299/2007. Rovnako poukázala žalovaná na to, že text, na ktorý sa odvoláva súd prvej inštancie je šikovne nahustený a ukrytý v spleti rozsiahleho textu dohody o urovnaní a navyše je voľným pokračovaním citovaného textu článku II. ods. 2 dohody. Túto námietku žalovanej odvolací súd taktiež považoval za nedôvodnú. Žalovaná si mala možnosť riadne zabezpečiť objektívne informácie, ktoré sa považujú za rozhodujúce pre uskutočnenie zamýšľaného právneho úkonu a žalovaná sa v danom prípade bez akejkoľvek príčiny, (ktorú by zadala iná osoba), vo svojom úsudku nechala mylne ovplyvniť o predmete zamýšľaného právneho úkonu. Takémuto žalovanou tvrdenému omylu sa žalovaná mohla vyhnúť vlastnou starostlivosťou a opatrnosťou pri oboznámení sa so skutočnosťami rozhodujúcimi pri uskutočňovaní tohto právneho úkonu. V konaní nič nenasvedčovalo tomu, aby žalovanej čokoľvek alebo ktokoľvek bránil zabezpečiť si objektívne informácie o rozhodujúcich skutočnostiach zamýšľaného právneho úkonu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (na č. I. XXX spisu), jeho prípustnosť odôvodnila § 420 písm. d) a f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Žalovaná navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Ďalším podaním (č. I. XXX spisu) navrhla odložiť právoplatnosť a vykonateľnosť napádaného rozsudku. Žalovaná v rozsiahlom dovolaní najprv poukazovala na ňou vnímaný skutkový a právny stav v predmetnom spore a následne vymedzila jednotlivé dovolacie dôvody.

3.1. Žalovaná vymedzila dovolanie podľa § 420 písm. d) CSP tým, že pri dôslednom zohľadnení skutkových okolností veci najmä vzhľadom na rozsudok súdu prvej inštancie zo 4. júna 2012 sp. zn. 16C/299/2007 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove z 31. marca 2015, sp. zn. 7Co/344/2014 je daný rozsah aplikácie a uplatnenia Dohody o urovnaní z 24. júna 2013 podľa druhej vety § 585 ods. 1 OZ. Je preto zjavné, že normatívny rámec Dohody o urovnaní žiadnym spôsobom nevybočuje z rámca určeného v rozsudku 16C/299/2007. Nárok uplatnený v konaní na súde prvej inštancie sa neopiera o žiadne iné alebo nové skutočnosti, ktoré tu neboli v čase prapôvodného konania. Súd nižších inštancií sa mali obmedziť na posúdenie účinkov. Vo vzťahu k tomuto ustanoveniu poukázala na uznesenie NS SR z 13. októbra 2009 sp. zn. 5Cdo/120/2009, uznesenie NS SR z 27. septembra 2012 sp. zn. 2Cdo/71/2012, uznesenie NS SR z 28. mája 2002, sp. zn. 3Cdo/100/01, uznesenie NS SR z 28. februára 2017 sp. zn. 5Cdo/721/2015. Rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „ÚS SR“) z 22. januára 2003 sp. zn. III. ÚS 24/03, z 22. júna 2017 II. ÚS 414/2017.

3.2. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP odôvodnila tým, že a) sudy nižších inštancií žiadne konkrétne právo neurčili, b) sudy nižších inštancií závažným spôsobom porušili princíp „ne ultra petitem“, pretože súd prvej inštancie samovoľne a náhle zmenil žalobný petit v rozsudku z 28. júna 2018, c) sudy nesprávne právne posúdili existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu, d) neposudzovali skutočný obsah/rozsah práv a povinností medzi stranami sporu, kedy svoje závery vyvodili z domnienok, ktoré nemajú základ v súdnom spise ani vo vykonanom dokazovaní, e) napadnuté rozhodnutie neobsahuje odôvodnenie v súladné s procesnými právnymi predpismi.

3.3. Žalobca podal žalobu za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), kedy nebolo dôležité, či sa domáha určenia práva alebo právnej skutočnosti, od 1. júla 2016 však začali platiť nové procesné podmienky prípustnosti dvoch separátnych novozavedených a teda aj samostatných typov určovacích žalôb (§ 137 písm. c) a d) CSP). Bolo procesnou povinnosťou žalobcu, aby podaná žaloba zodpovedala požiadavkám CSP. Podľa žalovanej žalobca nežiadal určenie žiadneho konkrétneho práva ani povinnosti, ale aj po zmene žaloby sa naďalej dožadoval určenia procesno-právnej skutočnosti a sudy boli povinné aplikovať § 137 písm. d) CSP. Žaloba bola procesne neprípustná, nakoľko oprávnenie na podanie tejto žaloby žalobcovi nevyplyva zo žiadneho osobitného právneho predpisu. Súd prvej inštancie na seba prevzal neprenosné oprávnenie žalobcu a sám zmenil žalobu, pričom žalovaná namietala, že prostým preformulovaním žalobného návrhu nemôže dôjsť k zmene druhu žaloby súdom [z § 137 písm. d) CSP na § 137 písm. c) CSP], čím porušil princíp „ne ultra petitem“ a zásadným spôsobom spochybnil svoju nezávislosť, a nestrannosť, a porušil rovnosť účastníkov aj kontradiktórnosť konania. Poukázala na rozhodnutie ÚS SR z 10. júla 2013 sp. zn. II. ÚS 378/2013. Predmetné konanie, a ani dotknutý prvý výrok neurčujú žiadne konkrétne právo v negatívnom ani v pozitívnom zmysle.

3.4. V prípade pripustenia, že ide o konanie o určenie, či tu právo je alebo nie je [§ 137 písm. c) CSP] ani v takomto prípade nie sú splnené procesné podmienky a na strane žalobcu absentuje naliehavý právny záujem, pretože toto rozhodnutie iba kopíruje už existujúcu spornosť a je nespôsobilé akýmkoľvek sporom pro futuro predísť. Podľa žalovanej došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces aj tým, že na vec nepoužili vzťahujúci sa právny predpis, t. j. Obchodný zákonník pri výklade Dohody o urovnaní. Napadnuté rozhodnutie je vadné, lebo v ňom absentuje odôvodnenie odklonu od ustálenej súdnej praxe najvyšších tuzemských súdnych autorít.

3.5. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. písm. a) a c) CSP odôvodnila žalovaná tým, že sudy prvej inštancie sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v otázke existencie naliehavého právneho záujmu a poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 24. februára 1971 sp. zn. 2Cz/8/71 - R 17/1972, rozsudok najvyššieho súdu z 27. júna 1994 sp. zn. 2Cso/42/92 - R 24/1995, rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/112/2004 a rozhodnutie ÚS SR z 1. marca 2012, sp. zn. IV. ÚS 100/2012, podľa ktorých v prípade možnosti žalovať priamo na splnenie povinnosti treba vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Žalobca je povinný preukázať, že určenie, ktorého sa svojou určovacou žalobou domáha, je spôsobilé zlepšiť jeho právne postavenie. Spornosť, prameňom ktorej medzi sporovými stranami je práve dohoda o urovnaní, sa tak reálne nijako nezmenšila ani neodstránila, ale naopak, došlo k prevzatiu spornosti do výrokovej časti rozsudku.

3.6. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP odôvodnila tak, že i v otázke dodržania zásady „ne ultra petitem“ došlo k odklonu súdov nižších inštancií, resp. na ich riešenie nesúladne s tým, ako o obdobnej otázke rozhoduje dovolací súd. Žalovaná poukázala na rozsudok NS SR z 27. júla 2011 sp. zn. 4MCdo/15/2010, uznesenie ÚS SR z 10. júla 2013 sp. zn. II. ÚS 378/2013 a uznesenie NS SR z 13. decembra 2017 sp. zn. 1Obdo/10/2017, uznesenie NS SR z 31. januára 2018, sp. zn. 8Cdo/236/2016, uznesenie NS SR z 24. mája 2017 sp. zn. 4Cdo/196/2016, uznesenie NS SR z 31. mája 2016 sp. zn. 5Cdo/319/2014. Žalovaná má za to, že súdom prvej inštancie nedošlo iba k preformulovaniu obsahovo rovnakého žalobného návrhu použitím iných slov, ale došlo k zásahu do samotného charakteru súdneho konania ako odôvodňovala už pri dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP.

4. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril tak, že sudy nižších inštancií rozhodli právne perfektne, na základe

vykonaného dokazovania a žiada, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej odmietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. d) CSP pre prekážku rozsúdenej veci, ktorú má zakladať rozsudok súdu prvej inštancie zo 4. júna 2012 č. k. 16C/299/2007-254 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove z 31. marca 2015 sp.zn. 7Co/344/2014-462.

7.1. Podľa § 420 písm. d) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

7.2. Prekážka rozsúdenej veci (*rei iudicatae*) znamená, že sa už raz v tej istej veci právoplatne rozhodlo. Táto prekážka nastáva vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď sa začne opätovne konať o tom istom nároku alebo stave, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb.

7.3. O uvedenú prekážku však v prejednávanej veci nejde, pretože žalobca si v konaní sp. zn. 16C/299/2007 uplatňoval bezdôvodné obohatenie vo výške 46 471,48 eura s príslušenstvom, kým v tomto spore súdy riešili určenie práva (úrokov z omeškania) na základe Dohody o urovaní aj vzhľadom na dovolanie sa jej neplatnosti žalovanou v zmysle § 586 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) a § 49a OZ. V zmysle § 585 ods. 3 OZ je doterajší záväzok nahradený záväzkom, ktorý vyplýva z urovnania. V takom prípade zjavne nedošlo k naplneniu podmienky totožnosti predmetu konania, (totožnosti skutkových okolností prípadu a nadväzujúceho právneho posúdenia veci). Prekážku rozsúdenej veci nezakladá ani uznesenie Krajského súdu v Prešove z 31. marca 2015 sp. zn. 7Co/344/2014, 7Co/345/2014, 7Co/32/2015, ktorým bolo zmenené opravné uznesenie Okresného súdu Prešov z 26. septembra 2014 č. k. 16C/299/2017-435, ktorým bol návrh na opravu rozsudku v časti úroku z omeškania zamietnutý, pretože predmetné uznesenie Krajského súdu v Prešove nepredstavuje meritorne rozhodnutie, je vo vzťahu k predmetu sporu len procedurálnym (procesným) rozhodnutím [riešiacim otázku možnosti (ne)vykonania opravy rozhodnutia] nespôsobilým založiť k meritórному rozhodnutiu pre toto konanie o určenie práva prekážku veci rozsúdenej.

7.4. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľka neopodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. d) CSP.

8. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento dovolací dôvod vymedzila nesprávnym právnym posúdením veci konštatovaním, že súdy nižších inštancií žiadne konkrétne právo neurčili, a že súdy nesprávne právne posúdili existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na podanej žalobe. Ďalej tento dovolací dôvod vymedzila nedostatkami pri zisťovaní skutkového stavu veci tvrdením, že súdy svoje závery vyvodili z domnienok, ktoré nemajú základ v súdnom spise ani vo vykonanom dokazovaní. Napokon pri tomto dovolacom dôvode namietala, že súd prvej inštancie svojvoľne zmenil žalobný petit, a že mal narušiť princíp „ne ultra petitum“ a napokon odvolaciemu súdu vyčítala, že rozhodnutie neobsahuje odôvodnenie v súlade s procesnými právnymi predpismi. Dovolací súd cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

8.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8.2. Pokiaľ dovolateľka odvolaciemu súdu vytýka nesprávne právne posúdenie veci (napr. že súdy nižších inšancií žiadne konkrétne právo neurčili, a že nesprávne právne posúdili existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu), dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúci odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

8.3. K dovolacej námietke, že súdy svoje závery vyvodili z domnienok, ktoré nemajú základ v súdnom spise ani vo vykonanom dokazovaní dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inšancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inšancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inšancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak

dovolací dôvod takto dovolateľkou vymedzený nebol. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

8.4. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10).

8.4.1 Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

8.4.2 Jednou z najdôležitejších súčastí základného práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyrovnáť sa s argumentmi sporovej strany. Osobitným prípadom povinnosti súdu vyrovnáť sa s argumentom sporovej strany je povinnosť súdu vyrovnáť sa s argumentom poukazujúcim na judikatúru vrcholných súdov (dovolacieho, či ústavného súdu). V tomto kontexte nie je úlohou skúmať, či zo strany súdu boli poskytnuté vecne správne odpovede, ale či nastolené otázky relevantného významu pre vec boli zodpovedané dostatočne vyčerpávajúco. V nadväznosti na uvedené je dôležité rešpektovať postup v rozhodovaní rešpektujúci princíp právnej istoty, podľa ktorého obdobné situácie majú byť posudzované rovnako, resp. ak sú riešené odchylným spôsobom, musí byť tento odklon dostatočne a objektívne i rozumne odôvodnený (porovnaj čl. 2 v spojení s § 393 ods. 3 CSP).

8.4.3 V posudzovanom prípade súd prvej inštancie zaujal právny záver, že v tejto veci je daný naliehavý právny záujem na určení, že právo na úroky z omeškania tak ako vyplýva z Dohody o urovnaní je dané, pretože je tým možné odstrániť stav právnej neistoty a umožniť dobrovoľné plnenie. Odvolací súd sa s týmto názorom v plnom rozsahu stotožnil a právoplatným rozhodnutím súdu priznanú pohľadávku (pozn. najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 16C/299/2007) považoval naďalej za spornú medzi stranami. Z postoja žalovanej vyplývajúcej v konaní pod sp. zn. 8Cb/71/2014 ako aj v odvolaní, kde podľa žalovanej Dohodou o urovnaní nevznikla povinnosť plniť niečo iné ako v predchádzajúcich rozhodnutiach súdov, a preto odvolací súd považoval potrebu vytvoriť pevný právny základ pre právne vzťahy sporových strán (viď bod 13 jeho odôvodnenia). Odvolací súd dal špecifickú odpoveď na odvoláciu námietku žalovanej, že určovacia žaloba môže byť opodstatnená i vtedy ak možno podať žalobu na plnenie, ak sa tým vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy medzi účastníkmi a predíde sa ďalším žalobám na plnenie (k tomu bod 13 rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s bodom 6 až 6.2 rozhodnutia súdu prvej inštancie), čo korešponduje i judikatúre dovolacieho súdu (napr. 5Cdo/31/2011, 4Cdo/89/2007, 5Obdo/51/2011, 6Cdo/392/2013). Ide o prípad výnimky zo zásady, že možnosť podania žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej (R 17/1972, R 24/1995). Správnosťou právnych úvah súdov sa dovolací súd vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) nemal možnosť zaoberať.

8.4.4 Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s

právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

8.4.5 K všeobecnému tvrdeniu dovolateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je odôvodnené v súladné s procesnými právnymi predpismi dovolací súd uvádza, treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP). Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí pritom jeden celok, a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Odvolací súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky; jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalovanej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim sa zákonu.

8.4.6 Napokon pri tomto dovolacom dôvode dovolateľka namietala, že súd prvej inštancie svojvoľne zmenil žalobný petit, čím mal narušiť princíp „ne ultra petitum“. K tejto námietke s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/254/2009 sa v bode 10 rozhodnutia vyjadril súd prvej inštancie tak, že súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. V tejto veci sa mal žalobca domáhať určenia, že záväzok žalovaného z Dohody o urovnaní trvá, o čom súd prvého stupňa rozhodol. V odvolaní podanom proti rozsudku súdu prvej inštancie žalovaná túto argumentáciu súdu prvého stupňa (v bode 10 jeho rozhodnutia) nenapadla spôsobom akým ju napadla (vymedzila) až v dovolacom konaní, a preto na túto otázku nemohol odvolací súd reagovať ani k nej zaujať žiaden právny názor. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalovaná uvedené námietky (argumentáciu) zakladajúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto rozsudku odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne napr. 8Cdo/8/2020, 9Cdo/132/2020).

9. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 420 písm. d) a f) CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

10. Dovolaťka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje súčasne z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP i keď z logického hľadiska sa kumulácia uvedených dovolacích dôvodov vylučuje, lebo nemožno o identickej právnej otázke tvrdiť, že pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a súčasne tvrdiť i to, že táto otázka je dovolacími súdmi rozhodovaná rozdielne.

10.1. V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 CSP v otázke dodržania zásady „ne ultra petitum“ pri žalobnom petite dovolací súd odkazuje na bod 8.4.6 tohto rozhodnutia vyššie a k tomu dodáva, že z uvedeného plynie záver, že dovolateľka môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP predovšetkým také námietky o nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom, ktoré už uplatnila v odvolacom konaní, a na ktorých odvolací súd ako rozhodných založil svoje rozhodnutie (princíp subsidiarity). V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017). Dovolaciemu súdu preto chýba právomoc pre

preskúmanie tohto dovolacieho dôvodu vo vymedzenej otázke dodržania zásady „ne ultra petitem“.

11. V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 CSP v otázke absencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení dovolateľka tvrdí, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP a namieta i to, že žaloba podlieha režimu v zmysle § 137 písm. d) CSP.

11.1. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

11.2. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

11.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

11.4. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

11.5. V preskúmvanej veci dovolateľka zastúpená kvalifikovaným zástupcom (advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP) dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP obsahovo nevymedzila spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Dovolací súd z dovolania nedokázal identifikovať žiadnu obsahovú argumentáciu dotýkajúcu sa právnej otázky a označenia príslušných rozhodnutí dovolacieho súdu. Za takej procesnej situácie dovolací súd nemohol pristúpiť k posudzovaniu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd. Žiada sa pripomenúť, že v dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

11.5.1 Dovolací súd uvádza, že pokiaľ dovolateľka v dovolaní pre odklon v rozhodovacej praxi

dovolacieho súdu označuje judikatúru (napr. R 17/1972, R 24/1995), ktorá pripúšťa podanie určovacej žaloby ako výnimky z pravidla, kedy vylúčenie takej žaloby je založené na možnosti podania žaloby na plnenie, potom aplikácia tejto výnimky konajúcimi súdmi nepredstavuje odklon ale zachovanie a rešpektovanie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (porovnaj bod 8.4.3 vyššie). Zásadne síce platí, že možnosť žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej; tento predpoklad však nemožno chápať absolútne (bezvýnimočne). Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny pomer napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú - pri možnosti žaloby na plnenie - možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určovacia žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie (Zo súdnej praxe 40/1996).

12. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovanej, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) S. ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

13. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 9Cdo/184/2020, 2Cdo/91/2021, IV. ÚS 578/2022).

14. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

15. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.